

Sygn. akt I C 779/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Anna Lisowska
Protokolant:	sekr. sądowy Judyta Maślowska

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2017 r. w Piszcu na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko M. M. (1)

o zachówek

o r z e k a :

I. Powództwo oddala.

II. Odstępuje od obciążania powódki A. S. kosztami procesu na rzecz pozwanego M. M. (1).

Sygn. akt I C 779/16

UZASADNIENIE

Powódka A. S. wystąpiła przeciwko pozwanemu M. S. o zapłatę tytułem zachowku kwoty 20 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie pozwu powódka wskazała, że spadkodawca E. M. zmarł w dniu 13 marca 2015r., a spadek po nim na podstawie ustawy na podstawie postanowienia Sądu nabyli: syn M. M. (2) w 1/3 części, córka A. S. w 1/3 części oraz wnuk M. M. (1) w 1/3 części.

Spadkodawca przed śmiercią przepisał na pozwanego lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ul. (...). Pozwany sprzedał lokal mieszkalny za nieznaną powódce kwotę. Według szacunków powódki wartość lokalu mieszkalnego przy ul. (...) wynosi 120 000 zł. Jedna szóstą wartości nieruchomości o jaką może ubiegać się A. S. jest równa 20 000 zł.

Pozwany M. S. wniósł o odrzucenie pozwu z uwagi na brak legitymacji po stronie pozwanego, z ostrożności procesowej wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca E. M. zmarł w dniu 13 marca 2015r., a spadek po nim na podstawie ustawy na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Piszcu z dnia 23 czerwca 2016r. nabyli: syn M. M. (2) w 1/3 części, córka A. S. w 1/3 części oraz wnuk M. M. (1) w 1/3 części syn S. M..

Ojciec pozwanego - S. M., a syn spadkodawcy E. M. zmarł 16 lutego 2012r. M. M. (1) jest jedynym synem S. M..

Umową darowizny w formie aktu notarialnego z dnia 6 lipca 2007r. Rep. A. Nr (...) S. M. syn E. nabył do majątku osobistego od ojca E. M. lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ul. (...).

Umową darowizny w formie aktu notarialnego z dnia 27 września 2011r. Rep. A. Nr (...) S. M. darował synowi M. M. (1) lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ul. (...).

(dowody: akt notarialny umowa darowizny z dnia 27 września 2011r. Rep. A. Nr (...) k. 40-43, akta sprawy I Ns 321/16 tut. Sądu w szczególności postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku , okoliczność bezsporna co do otrzymania przez S. M. lokalu mieszkalnego w drodze darowizny od E. M.)

Sąd Rejonowy zważył , co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 991 § 1 kc zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek) § 2. Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

W okolicznościach sprawy poza sporem pozostaje, że strony są współspadkobiercami ustawowymi uprawnionymi do zachowku po spadkodawcy E. M..

Jednakże pozwany M. M. (1) nie jest zobowiązany do zaspokojenia roszczenia powódki z tytułu zachowku na podstawie art. 1000 § 1 k.c. W myśl tego przepisu roszczenie o zachowek aktualizuje się jeżeli uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, jednakże może ono zostać skutecznie skierowane wyłącznie przeciwko osobie obdarowanej która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku.

Nadto zgodnie z przepisem art. 994§ 1 kc przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku oraz darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku. Wprawdzie przedmiotowa darowizna dokonana została przez spadkodawcę E. M. na mniej niż dziesięć lat przed otwarciem spadku, jednakże nie na rzecz spadkobiercy po E. M..

Pod pojęciem spadkobierców, jak i osób uprawnionych do zachowku należy rozumieć te spośród osób wymienionych w przepisie art. 931 i nast. oraz art. 991 kc , które w konkretnym układzie rodzinnym istniejącym w chwili otwarcia spadku dziedziczyłyby z ustawy.

Ojciec pozwanego S. M. będący synem spadkodawcy E. M. nie może zostać zaliczony do kręgu spadkobierców ani osób uprawnionych do zachowku po E. M., albowiem zmarł przed nimi i nie dożył otwarcia spadku po E. M..

Pozwany M. M. (1) wprawdzie należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku jednakże w ustalonym stanie faktycznym jest oczywiste, że pozwany nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie darowizny od spadkodawcy E. M., która podlegałaby zaliczeniu jako substrat zachowku po E. M..

Pozwany M. M. (1) nie odziedziczył również odpowiedzialności z tytułu zachowku z tytułu spadkobrania po swoim ojcu. Przewidziane w art. 931 § 2 kc. następstwo prawne, w którym dzieci wcześniej zmarłego dziecka wchodzi na miejsce swojego rodzica powoduje, że dalsi zstępni dziedziczą w istocie bezpośrednio po spadkodawcy. Dochodzą do spadku prawem własnym, bezpośrednio po spadkodawcy, a nie po swoim wstępnym, ponieważ ich dziedziczenie uzależnione jest od istnienia przesłanek dziedziczenia takiego zstępnego w stosunku do spadkodawcy (m.in. niegodność dziedziczenia rozpatrywana jest zawsze w relacji: kandydat na spadkobiercę-spadkodawca), nie bierze

się zaś pod uwagę stosunku kandydata na spadkobiercę do swego bezpośredniego przodka. Okoliczność zatem, że pozwany dziedziczy w granicach, w jakich dziedziczyłby jego wstępny – ojciec S. M. będący synem E. M. nie uzasadnia jego odpowiedzialności za zachówek wobec współspadkobierczyni (powódki). (patrz wyrok z uzasadnieniem Sąd Apelacyjny w Łodzi z 2014-08-28 I ACa 31/14 - źródło portal orzeczeń.)

W niniejszej sprawie nie znajduje także zastosowania art. 996 kc zgodnie z którym zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek. Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek także zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnego. W przedmiotowej sprawie to nie pozwany dochodzi roszczenia o zachówek, jedynie zaś w takim wypadku wartość darowizny uczynionej na rzecz jego ojca podlegałaby zaliczeniu na poczet należnego mu zachowku. Z uwagi na powyższe powództwo zostało oddalone.

O kosztach procesu Sąd orzekł przy zastosowaniu zasady słuszności z art. 102 kpc. i nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu jego kosztów procesu na rzecz pozwanego. Jak wynika z oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym powódka pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z mężem i uczącym się w liceum synem. Źródłem utrzymania rodziny powódki jest wyłącznie wynagrodzenie męża powódki w wysokości 2 200 zł netto. Ponadto powódka choruje, składając oświadczenie majątkowe powódka przebywała na leczeniu. Z tych względów Sąd uznał, iż po stronie powódki zachodzą okoliczności pozwalające na odstąpienie od reguły odpowiedzialności za wynik procesu.